

Païos contra gitanos

La mort d'un agricultor a Alboraya els primers dies de l'any ha desfermat sobre València la tronada racista contra els gitanos. Mentrestant, a la Perona de Barcelona, Son Banya de Mallorca o la Torre de València, cada dia els gitanos viuen envoltats per païos que no necessiten grans excuses per a avalotar-se en contra d'ells. EL TEMPS ha volgut indagar en el racisme viu de la nostra societat. Una de les seues taques més brutes.

Els gitanos, un poble marginat

/ Arxiu

Manuel S. JARDI

La mort d'un agricultor a mans d'una banda de delinqüents, presumptes autors de diversos robatoris a l'horta, i la baralla que uns dies més tard tingué lloc al barri de la Torre, entre membres de la col·lectivitat gitana, ha desencadenat una onada de racisme que ha accentuat, més encara, la marginació a què es veuen sotmesos els 10.000 gitanos residents a València.

La cremada de carros i barraques pertanyents a aquesta gent, tant en la Malva-rosa —lloc on residien els presumptes lladres de l'Horta, també gitanos— com en la Torre, va ser immediata. Això i les concentracions de païos contra els assentaments de població gitana, els intents d'evitar l'entrada als col·legis de l'escàs alumnat caló i la pressió a les autoritats perquè «busquen remei» al problema de convivència, posen en relleu un panorama gens afalagador per a una societat a cavall del segle XXI, però que arrossega instints d'èpoques anteriors.

En ser detinguts els membres de la banda, acusats d'assassinar l'agricultor d'Alboraya, els gitanos que malvivien al suburbi, en la Malva-rosa, ha-

Juan Roige: «els gitanos patim una psicosi de por»

gueren de dispersar-se davant el temor real d'una reacció poc ortodoxa dels països. El president de l'Associació Gitana de València, Juan Roige, un líder gitano que s'expressa en valencià, defineix clarament la sensació a què es veuen abocats a hores d'ara: «els gitanos patim, ara més que mai, una psicosi de por i desassossec, en formular-nos la pregunta que tenim cada moment al cap: ¿què em pot passar demà?».

Gol a l'esquerra

Pocs dies després de la malaurada mort del llaurador Francesc Martí, tenia lloc una reunió d'agricultors, on s'acordava adre-

Tots som racistes

Juan F. MIRA

Tots vostés, senyores i senyors, són racistes. Jo també. Intel·ligents i segurament (encara) progressistes. Però racistes. És clar que això és una cosa fosca i lletja, que, a ningú, no li agrada de reconèixer com a pròpia. A mi tampoc. Però tots som racistes.

Vejam si ho aclarim, abans que el personal no s'esvalote massa. En primer lloc, això del racisme no ve de l'existència de les races. El ram de l'antropologia biològica no sap ben bé què fer-ne, del vell concepte de raça, si no és per designar «les grans divisions de la humanitat, amb caràcters físics distintius i hereditaris», que és tant com no dir res: per a Von Eickstedt hi ha només tres races bàsiques, mentre Coon, Gard i Birdsell en distingeixen trenta. Coses de la ciència natural. O siga,

que si tots som racistes, no és per culpa de les races, sinó per alguna altra cosa.

Que es demostra en comprovar que qui no és racista és perquè no pot o no li'n donen ocasió: perquè no disposa d'un altre grup humà inferior i diferent, a fi de poder sentir-se superior, que és del que es tracta. Ben cert que molts dels nostres compatriotes, baixets i tirant a renegrits, se senten incòmodament inferiors a la gent alta i rossa germànica, però almenys són superiors als moros, ¿no? I els moros, superiors als negres bantus. I els negres bantus superiors als pigmeus i als bosquimans. I els pigmeus i els bosquimans passen de tots, i se'n foten per igual dels negres i dels blancs. Ser racista, doncs, no és reconèixer la diferència visible (òbviament la pell negra és diferent de la blanca, i els cabells rossos

dels bruns); és veure aquesta diferència en termes d'inferioritat/superioritat; i no tant de persona a persona com de grup a grup.

Vull dir que vosté, que no és simpatitzant del Ku Klux Klan, acceptaria com amic un negre, un nord-africà o un gitano (sobretot si és culte i ric), el reconeix com a igual, i està disposat a considerar-lo com a gendre o com a veí. Ara, pose's la mà al cor i conteste: ¿li agradaria que la meitat de les cases del seu carrer, la meitat dels carrers del seu barri o del seu poble, foren ocupades per gitanos o per negres? ¿li faria la mateixa gràcia, a l'estiu, veure les nostres platges plenes d'anglesos i alemanys que veure-les plenes d'algerians i de marroquins? ¿N'està segur?

Doncs, això. Perquè a tots ens encanta en el fons

del fons, encara que siga confusament i culpablement, sentir que pertanyem a un grup que és —es creu— superior a uns altres grups (i si pot ser en blancor de pell i en talla mitjana, millor: ¿és que, a vosté, li agradaria ser més renegrit i més baixet?). I tots, encara que siga culpablement i confusa, fugim de la barreja i del contacte amb el grup que tenim per inferior, i més si la inferioritat té aspecte físic.

És un pecat original, i no és l'únic. Carreguem-lo amb paciència, per tant. Confessem-nos-el, i fem propòsit d'esmena cada dia. Perquè qui fa mal no és el pobre pecador feble i humil, com vosté i jo, sinó qui cínicament el nega com a pecat, i el practica amb desvergonyida violència. Com en tots els vertaders pecats del món, que es redueixen a un: la injustícia i el menyspreu dels altres.

L'escolarització és clarament insuficient

/ Arxiu

çar al rei, al govern i al Consell, un escrit on es demanaven mesures per evitar el vandalisme a la comarca, «protagonitzat majoritàriament per gent de raça gitana», alhora que es demanava una vigilància permanent i que els guards tinguessen facultats per a «castigar el qui robe i provoqe algun desordre».

Aquesta perla de manifest era signat pels sindicats agraris que representen la dreta, com ara AVA, o els Joves Agricultores de l'Opus. Tant la Unió de Llaoradors com la FTT-UGT, es despenjaven del carro de la demagògia, no solament per les connotacions de l'escrit, sinó perquè la maniobra havia estat facilitada als sindicats per dirigents de la Cambra Agrària Provincial.

La presència del mateix president d'aquest organisme, José Luis Rodrigo, no passà desapercebuda a l'al-

Els pares paios no volen que els seus fills compartesquen plaça amb els gitanos.

câlde de València, Ricard Pérez Casado, quan fou increpat el mateix dia que sacsejaven el governador civil, senyor Burriel. Ara bé, les cambres agràries són organismes de l'administració, dependents del Ministeri d'Agricultura, és a dir, del govern.

¿A l'Ajuntament, també?

L'ofensiva contra els gitanos continua. No debades, Juan Roige es lamentava que el regidor socialista de l'Ajuntament de València Ramón Vilar, encarregat de l'àrea d'Habitatge, «declarà a un periòdic "provincial" que tot aquell gitano que tingüés antecedents penals seria expulsat de la "provincia" de València.

A més a més, mentre l'alcalde publicava un decret per resguardar del fred tots els captaires i vagabunds de la ciutat, ningú no va pensar en les condicions d'habitatge que tenen bona part dels gitanos. «Deu ser —assegurava Roige— que nosaltres no arribem a la categoria de vagabunds».

No hi ha cens, no hi ha escola

De 45.000 gitanos residents al País Valencià, el 90% són analfabets. El *ghetto* també arriba a l'escola. Al Camp del Túria, el col·legi «San Antonio de Benajéber» únicament és per a xiquets calós. Només n'hi ha 360 escolaritzats. A

València, en el barri de la Fonteta de Sant Lluís, un col·legi té el 40% d'alumnes gitanos. El cas de Vicálvaro, a Madrid, s'ha reproduït en certa mesura a ca nostra. Els pares paios no volen que els seus preciosos fills compartesquen plaça amb els gitanos.

El problema és més greu. Bona part de la població gitana no és censada. ¿En quins domicilis hauria d'empadronar-los l'Ajuntament? ¿Tal vegada en les barraques, o sota algun pont? Censar-los implicaria el reconeixement del dret a un habitatge digne, tal com preveu la Constitució espanyola i la Carta dels Drets Humans. Si no són censats, tampoc no és probable que apareguen a les xifres de població desescolaritzada de la Conselleria de Cultura.

Així, no resulta estrany trobar, en punts determinats, de la ciutat, com ara l'entrada de l'avinguda

d'Ausiàs Marc, criatures de poca edat que intenten traure algun gallet a base de netejar parabrises dels vehicles aturats davant els semàfors.

Juan Roige és ben explícit quan es referix a «la paradoxa d'una societat democràtica, on la gent ha tret l'instint racista que portava dins. Som conscients que en poc de temps no es trenca una herència, però ací no hi ha un programa de solucions a la problemàtica gitana ni a la coexistència amb els paios. Dels gitanos, no en sap res Lerma, ni tampoc Felipe González».

L'Associació Gitana de València, junt amb la Federació d'Associacions de Veïns de l'Horta, han fet públic un manifest, davant els darrers incidents. No accepten els assentaments incontrolats, tant per a gitanos, com per a paios, de la mateixa manera que «no es pot fer distinció entre els gitanos bons i roïns, sinó entre ciutadans, gitanos i paios, que compleixen o no la llei».

L'actual política que gira l'esquena als ghettos i s'apunta al carro —per irracional que siga— de la majoria condemna la població gitana a una situació semblant a l'*apartheid* sudafricà. La frase de Roige és definitiva: «¿Quina mort és pitjor, la dels forns crematoris de Hitler, o la mort lenta per inanició, allargada pels miserables recursos que suposa la recollida de cartó pels carrers?».

Del presumpte delictes d'una colla de gitanos s'ha volgut culpar tota una col·lectivitat. Calós i veïns coincideixen en l'opinió que els problemes actuals són conseqüència de la crisi i l'atur. Només que els gitanos ho pateixen per partida doble. Els paios, això, no ho entenen. ■

Els gitanos tenen por de la reacció indiscriminada dels paios

Jordi Vicent

Expulsió massiva de famílies gitanes

Els conflictes amb gitanos són un fet quotidià a Catalunya: cap barri, cap població, no vol acceptar-los com a veïns

L'estiu passat, el Ministeri de l'Interior va decretar l'expulsió massiva de les famílies gitanes, particularment gitanos portuguesos i iugoslaus. El campament dels primers era situat a Montcada i Reixac, mentre que els segons s'havien instal·lat entre Tarragona i Castelló de la Plana.

L'increment dels robatoris i els atracaments a les ciutats i a la costa ha fet que la població prengui una actitud adversa en contra dels magribins, els sud-americans i els gitanos; i la policia, en moltes ocasions, els culpa de càrrecs per accions que no han fet. Al barri de la Pe-

rona, a Barcelona, un dels nuclis gitanos més coneguts, Antonio ens explica que ja no poden recollir el ferro vell i la ferralla dels carrers, perquè normalment els acusen d'haver-los robats. Amb papers i cartons arriba a aconseguir 700 pessetes diàries, per viure ell, la seva dona i el seu fill. La dona hi ajuda venent alls pels mercats.

A Catalunya entre els 35.000 que, segons el Ciemen, hi viuen, trobem tres tipus diferents de gitanos, el *gitano català*, l'*andalús* i el *zingar*. El gitano català és integrat totalment en els barris on viu. Les seves ocupacions principals són la venda ambulants, i alguns tenen petits tallers autònoms; parlen català.

El segon grup té com a llengua el castellà-andalús, i algunes famílies el portugués. Majoritàriament, viuen en barraques i es dediquen a la recollida de papers, cartrons i altres deixalles.

El grup menys nombrós és l'anomenat els *zingars*, encara que no provenen d'Hongria, però són els que conserven més el caló com a llengua de relació, i són els més nòmades.

Al setembre de 1982 s'originaren greus incidents als barris del Besós i el Maresme. N'era la causa la intenció de l'Ajuntament de Barcelona, que volia instal·lar les famílies gitanes en un «poblat» creat al barri pel Patronat Municipal de l'Habitatge.